

ARAŞTIRMA

OKUL KÜLTÜRÜ ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ*

Filiz KANTEK**

Ülkü BAYKAL***

Serap ALTUNTAŞ****

Alınış Tarihi:19.01.2010

Kabul Tarihi:17.05.2010

ÖZET

Hemşirelik eğitimi veren kurumlarda öğrencilerin bakış açısından örgüt kültürünü belirlemeye yönelik okul kültürü ölçeğinin geliştirilmesi amacıyla, metodolojik olarak gerçekleştirilen bu çalışma, İstanbul ve Antalya'da 2 kamu üniversitesine bağlı hemşirelik okulunda yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini toplam 410 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmacılar tarafından hazırlanan madde havuzu 9 uzman görüşüne sunulmuş ve getirilen öneriler doğrultusunda düzenlenerek 12 öğrenci üzerinde ön çalışma yapılmış ve 53 maddelik ölçek taslağı haline getirilmiştir. Test-tekrar test (n=85) analizi yapıldıktan sonra toplanan veriler madde toplam puan korelasyon analizi, faktör analizi ve Cronbach's alfa çözümlenmesi ile değerlendirilmiştir. Analizler sonucunda ve uzman görüşleri doğrultusunda ölçeğin 8 alt boyuta ayrıldığı (okul yöneticileriyle ilişkiler, bağlılık, öğretim elemanlarıyla ilişkiler, ödül sistemi/değişime açıklık, yapı/işleyiş, öğretim elemanları arasındaki ilişkiler, öğrenciler arasındaki ilişkiler ve katılım/destek), Cronbach's alfa katsayısının ölçekte .93, alt boyutlarda .69 ve üzeri olduğu bulunmuştur.

Sonuç olarak, geliştirilen okul kültürü ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğu ve hemşirelik eğitimi veren kurumlarda öğrenci değerlendirmelerini belirlemek amacıyla kullanılabilirliği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul kültürü, ölçek geliştirme, geçerlik, güvenilirlik, hemşirelik, öğrenci.

ABSTRACT

Development of school culture scale

This study which aimed to develop a school culture scale towards identifying organization culture from the students' view in nursing training institutions was carried out methodologically in two nursing schools of the universities in İstanbul and Antalya. The sample of the research comprised 410 students.

The items pool prepared by the researchers was organized in accordance with expert views, piloted with 12 students and composed into a 53-item scale draft. Data collected after the test-retest (n=85) were assessed by means of item total correlation analysis, factor analysis and Cronbach's alpha analysis. The results revealed that the scale was divided into 8 sub-dimensions, the Cronbach's alpha coefficient was .93 in the scale, and .69 and over in the sub dimensions.

In conclusion, it was maintained that the developed school culture scale was valid and reliable and could be used in order to determine student evaluations in institutions given nursing education.

Keywords: School culture, scale development, validity, reliability, nursing, student.

GİRİŞ

Kültür, insanın yaşayarak, yaparak öğrendiği ve çevresindekilere aktararak, öğrettiği maddi ve manevi her şeyi içeren, karmaşık bir bütün olup örgüt yapılarına "örgüt kültürü" şeklinde yansımaktadır (Sabuncuoğlu ve Tüz 2001).

Örgüt kültürü, "örgütün çalışma biçiminin ve faaliyetlerinin sonucunu etkileyen, örgütte görevli insan topluluklarınınca oluşturulan inançlar, değerler, adetler ve diğer kişiler arası ilişkilerin sonuçlarının bir bütünü" olarak tanımlanmaktadır (Karlı 2004). Üretim yapan

işletmeler gibi, eğitim kurumları da onu oluşturan üyelerin bir araya gelmesi sonucu kendi örgütsel kültürlerini oluşturmaktadırlar (Bursalıoğlu 2000, Uyuş 2000).

Eğitim örgütlerinin kültürü örgüt kültürü veya okul kültürü başlıklarında incelenebilmektedir. Okul kültürü, okul üyelerinin okuldaki işlevlerini etkileyen ve okul üyeleri tarafından paylaşılan temel varsayım, norm, değer ve artifactler olarak tanımlanır (Engels et al. 2008). Ayrıca okul kültürü,

* 22-25 Ekim 2008 tarihinde Kapadokya'da düzenlenen VI. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi (Uluslar arası katılımlı) 'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

**Yard. Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi Antalya Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı

*** Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu, Hemşirelikte Yönetim Anabilim Dalı

**** Yard. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

okul yaşamında katılımcıların davranışlarını anlamaya yardım eden güçlü bir yapıdır (Mills 2003).

Bir eğitim örgütü olarak hemşirelik eğitimi veren okullar da zamanla kendi kültürlerini oluşturmakta hatta eski okullar, yeni kurulan hemşirelik okullarının kültürlerinin oluşturulmasına da katkı sağlayabilmektedirler. Hemşirelik okullarının kültürleri, eğitim aldıkları süreçte öğrencilerin başarı ve motivasyonunu doğrudan etkileyebildikleri gibi, mezuniyet sonrası yetiştirdiği meslek üyeleri aracılığıyla sağlık kuruluşlarının kültürlerini ve hemşirelik hizmetlerinin niteliği ve kalitesini de etkileyebilmektedir (Higgins-D'alessandro and Sath 1998, Marcoulides et al. 2005, Örcü ve Ayhan 2001). Okul kültürü ayrıca, öğretim elemanlarının verimlilik ve iş doyumunun sağlanması, örgütsel değişim gereksiniminin belirlenmesi ve olumlu eğitim ortamının yaratılmasından hemşirelik mesleğinin imajına kadar çok boyutlu etkiye neden olabilmektedir (Erdem ve İşbaşı 2001, Seren 2005).

Son yıllarda, tüm bu gerekçelerle hem üretim hem de hizmet sektöründe örgüt kültürüne yönelik çalışmalara büyük önem verilmektedir. Örgütsel davranış yazınındaki gelişmeler doğrultusunda, özellikle kalite çalışmalarını sürdüren ve bu çalışmaları daha kalıcı kılmak isteyen örgütler, bu konuyu daha ciddi şekilde ele almakta ve sonuçlarını örgüt geliştirme ve değişim çalışmalarına aktarmaktadırlar.

Hemşirelik eğitimi veren kurumların kültürünün incelenmesi, eğitimde kalite çalışmaları açısından değişim ve gelişim gereksinimlerinin saptanması, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer çalışanlar için olumlu okul ortamının oluşturulması, yetiştirilen mezunlar aracılığıyla sağlık örgütlerinde özellikle hemşirelik hizmetlerinin sunumu açısından büyük önem taşımaktadır. Okul kültürünü incelemenin yollarından biri, kültürün hem oluşumunda rol oynayan hem de bu kültürden etkilenen unsurların (eğitimciler, yöneticiler, öğrenciler gibi) çalışma kapsamına alınmasıdır (Kantek 2005). Bu çalışmada bu unsurlardan önemli bir grubu oluşturan öğrenciler inceleme kapsamına alınarak hemşirelik eğitimi veren kurumlarda öğrencilerin bakış açısından örgüt kültürünü belirlemeye yönelik okul kültürü ölçeğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak çalışma,

geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmak üzere metodolojik tasarımda gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Evren- Örneklem: Çalışma, İstanbul ve Antalya'da kamu üniversitelerine bağlı bir hemşirelik yüksek okulu ve bir sağlık yüksek okulu hemşirelik bölümünde yürütülmüştür. Örgüt kültürü literatüründe, örgüt kültürü ile ilgili değerlendirme yapabilmek açısından kurumsal deneyimin en az bir yıl olması önerildiğinden, bu çalışmaya hemşirelik okullarında öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri alınmamıştır. Evren ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Evrenin tamamı örneklem kapsamına alınmıştır (600 öğrenci). Öğrencilerden çalışmaya katılmayı kabul eden 430 öğrenci ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı: Veri toplama aracı olarak; kişisel bilgi formu ve okul kültürü ölçek taslağı kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu; araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve öğrencilerin sınıf, yaş, mezun olduğu lise türü ve çalışma durumuna ilişkin 4 sorudan oluşmaktadır. Okul kültürü ölçek taslağı ise araştırmacılar tarafından literatürden yararlanılarak oluşturulmuştur (Detert et al. 2001, Erdem ve İşbaşı 2001, Higgins-D'alessandro and Sath 1998, Kantek 2005, Maslowski 2006, Pang 1996, Şişman 1994, Uyguç 2000, Weis and Schank 2000, Zoba 2000).

53 maddeden oluşan ölçek taslağı, uygulama öncesi kapsam geçerliliği açısından dokuz uzmanın görüşüne sunulmuş, getirilen öneriler doğrultusunda düzenlendikten sonra, 12 öğrenci üzerinde ifadelerin anlaşılabilirliği açısından ön çalışma yapılarak yeniden düzenlenmiş ve son şekline getirilmiştir.

Verilerin Toplanması: Veri toplama aşamasında, öncelikle örnekleme oluşturan okullardan çalışma için resmi izin alınmıştır. Gerekli izinler alındıktan sonra test- tekrar test analizi için okul kültürü ölçeği 85 öğrenciye 2 hafta ara ile uygulanmıştır. Test – tekrar test analizlerinden sonra veri toplama araçları araştırmacılar tarafından araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere gerekli açıklamalar yapılarak sınıf ortamında dağıtılmış ve doldurduktan sonra geri alınmıştır. Bu süreç sonunda 430 anket geri alınmış, bunlardan 20 tanesi eksik veri içermesinden dolayı

değerlendirme dışı bırakılarak 410 ankete (%95,34) istatistiksel analiz uygulanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Veri toplama aracı ile elde edilen veriler kodlanarak bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Değerlendirmede, frekans dağılımı, yüzde, Bağımlı gruplarda t testi, Pearson momentler çarpımı korelasyonu, Cronbach's alfa katsayısı ve faktör analizi kullanılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamasının 21.65+ 1.74 (Min:18 , Max: 34), % 39.8'inin dördüncü sınıfta eğitim gördüğü, %

39.3'ünün düz lise mezunu olduğu ve % 80'inin herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir.

Test-Tekrar Test Analizi

Taslak ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik katsayısı Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi ile belirlenmiş ve korelasyon analizi sonuçlarına göre, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ($r= 0.608$, $p= 0.000$) görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin test- tekrar test puanları arasındaki farkı belirlemek için bağımlı gruplarda t testi uygulanmış (Tablo 1) ve taslak ölçeğin test-tekrar test puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak fark olmadığı ($t=1.081$, $p=0.286$) saptanmıştır.

Tablo 1. Test-Tekrar Test Puan Ortalamaları ve Analiz Sonuçları (n=85)

Uygulamalar	Puan	Sd	t	p
İlk uygulama	95.38	17.232	1.081	.286*
İkinci uygulama	96.15	19.413		

* $p>.05$

Güvenirlik analizinde en sık kullanılan yöntemlerden biri olan test-tekrar test analizi ile testin değişmezlik özelliği değerlendirilmektedir. Test-tekrar test ölçümlerinin literatürde en az 30 kişi üzerinde yapılması gerektiği ve iki uygulama arasındaki zaman aralığının iki haftadan az dört haftadan fazla olmaması gerektiği vurgulanmaktadır (Büyüköztürk 2006, Erefe 2002, Gözüm ve Aksayan 2002, Karasar 2000, Sümbüloğlu ve Sümbüloğlu 1994, Tavşancıl 2002). Bu çalışmada, test-tekrar test analizi için seçilen örneklem literatüre uygunluk göstermektedir. Ayrıca, taslak ölçeğin test-tekrar test puan ortalamaları arasında ileri derecede anlamlı ilişki olması ($p<0.001$) ve iki ölçüm sonuçları arasında fark olmaması ($p>0.05$) ölçme aracının zamana göre değişmediğini ve bireyde kalıcı özellikleri ölçtüğünü göstermektedir.

Madde Analizi

Güvenirlik çalışması için 53 maddelik taslak ölçeğin madde toplam puan korelasyon değerleri incelenmiş ve korelasyon katsayılarının 4. madde hariç $r= .263 - .651$ arasında değiştiği ve istatistiksel olarak 0.05 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur.

Madde toplam puan korelasyon katsayısının hangi ölçütün altında güvenilirliğinin yetersiz sayılacağı konusunda literatürde belirli bir standart değer belirtilmemektedir. Bazı kaynaklarda .50'den küçük katsayısı olan maddelerin güvenilirliğinden kuşku duyulması

gerektiği, bazı kaynaklarda ise bu katsayının .30'un üzerinde olması gerektiği belirtilmekte ancak çoğu araştırmacının .20'yi sınır değer aldığı ifade edilmektedir (Büyüköztürk 2006, Gözüm ve Aksayan 2002). Bu bilgiler doğrultusunda, güvenilirlik ölçütünün araştırmanın amacına ve yapılan ölçmenin niteliğine göre değişebilir olduğu ve hangi test maddelerinin güvenilir ya da güvenilmez olduğuna araştırmacıların karar verdiği belirtilmektedir (Karasar 2000). Son kaynaklara göre ise korelasyon değeri .25'in altında olması halinde ölçekten çıkarılması önerilmekle birlikte bunun kesin bir kural olmadığı, madde çıkarıldığında alfa katsayısındaki değişime bakılarak karar verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Kalaycı 2005, Özdamar 2004). Bu doğrultuda korelasyon değeri .25'in altında olan bir madde ölçekten çıkarılmış ve taslak ölçeğin madde sayısı 52'ye düşmüştür.

Yapı Geçerliliği (Faktör Analizi)

Okul kültürü taslak ölçeğinin yapı geçerliliği faktör analizi ile değerlendirilmiş, faktör yapısının incelenmesinde Temel Bileşenler Analizi (Principal Components Analysis) yöntemi kullanılmıştır. 52 maddelik taslak ölçeğin ölçtüğü iddia edilen teorik yapıyı/boyutu ne derece ölçebildiğinin kontrolü açıklayıcı faktör analizi ile kullanılarak yapılmıştır (Tavşancıl 2002, Tezbaşaran 1997).

Taslak ölçeğin faktör yükleri incelendiğinde, faktör yüklerinin .370 ile .833

arasında değiştiği belirlenmiştir (Tablo 2). Maddelerin faktör ile olan ilişkisini açıklayan faktör yük değeri/faktör katsayısı için uygulamada kesin bir sınır olmamakla birlikte, en alt değer .30 olması gerektiği bildirilmektedir. Genel olarak, .30-.59 arasındaki yük değerleri orta, .60 ve üstündeki yük değerleri ise yüksek olarak kabul edilmektedir (Akgül 2003, Aksakoğlu 2001, Tavşancıl 2002). Bu çalışmada literatür bilgileri doğrultusunda .35 faktör yük değeri esas alınarak bu değerlerin altındaki maddeler (2 madde) çıkarılmış ve kalan maddeler tekrar faktör analize tabi tutulmuştur. 50 maddelik taslak ölçekte faktör yükleri incelendiğinde, 24 maddenin ortalama yük değerine, 26 maddenin yüksek yük değerine sahip olduğu görülmüştür.

Taslak ölçeğin faktör analizinde Kaiser-Meyer Olkin (KMO) katsayısı .913 ve Barlett testi sonucu ileri düzeyde ($X^2 = 8997.427$, $p = 0.000$) anlamlı bulunmuştur. KMO değerinin, 70-79 arasında olması analiz için örneklem yeterliliğinin iyi düzeyde olduğunu, Barlett testinin anlamlı olması ise ölçekte bulunan maddelerin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermektedir (Akgül 2003, Tavşancıl 2002).

Faktör analizi sonucunda kalan 50 maddenin en uygun 8 faktör altında toplandığı görülmüş ve her faktörün öz değeri 1'in üzerinde bulunmuştur. Birinci faktör toplam varyansın %26.16'sını, ikinci faktör % 5.56'sını, üçüncü faktör % 5.25'ini, dördüncü faktör % 4.18'ini, beşinci faktör % 3.64'ünü, altıncı faktör % 3.43'ünü, yedinci faktör % 3.05'ini ve sekizinci faktör % 2.84'ünü açıklamaktadır. Sekiz faktörün maddelerde açıkladıkları toplam varyans % 54.24 olarak bulunmuştur.

Literatürde faktör analizinde faktörlerin açıkladığı toplam varyansın % 66'nın üzerinde olmasının iyi bir sonuç olduğu ancak, uygulamada bunu karşılamanın zor olduğu bildirilmektedir (Akgül 2003, Aksakoğlu 2001, Tavşancıl 2002). Bu çalışmada açıklanan toplam varyansın % 54.24 olması bu görüş ile uyumludur.

Ayrıca taslak ölçekte, birinci faktörün 7, ikinci faktörün 7, üçüncü faktörün 8, dördüncü faktörün 5, beşinci faktörün 10, altıncı faktörün 5, yedinci faktörün 4 ve sekizinci faktörün 4 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Ortaya çıkan faktörlerin adlandırılmasının kuramsal beklentilere ve yorumlamalara bağlı olduğu,

konu alanı ile ilgili uzmanların görüşlerinden yararlanılması gerektiği bildirilmektedir (Akgül 2003, Aksakoğlu 2001, Tavşancıl 2002). Faktörlere içerikleri dikkate alınarak, alınan uzman görüşleri doğrultusunda, birinci faktöre, "okul yöneticileri ile ilişkiler", ikinci faktöre "bağlılık", üçüncü faktöre "öğretim elemanları ile ilişkiler", dördüncü faktöre "ödül sistemi/değişime açıklık", beşinci faktöre "yapı ve işleyiş", altıncı faktöre "öğretim elemanları arasındaki ilişkiler", yedinci faktöre "öğrenciler arasındaki ilişkiler" ve sekizinci faktöre "katılım/destek" alt boyut isimleri verilmiştir (Tablo 2).

Okul kültürü konusundaki çalışmalar incelendiğinde, okul kültürünün normative beklentiler, öğrenci-öğretmen/okul ilişkileri, öğrenci ilişkileri, eğitimsel olanaklar, yönetim desteği, kontrol, ödül sistemi, iletişim şekilleri, yön verme, öğretmen ilişkileri, öğretmen işbirliği, yöneticilerin profesyonel tutumu, örgütsel yapı, aidiyet, semboller, iletişim/ilişkiler gibi birçok boyutlarda ele alınıp incelendiği görülmektedir (Erdem ve İşbaşı 2001, Higgs-D'alessandro and Sadh 1998, Kantek ve Baykal 2008, Maslowski 2006, Örucü ve Ayhan 2001). Çalışmamızda elde edilen boyutların literatür ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

İç Tutarlılık Analizi

Okul kültürü taslak ölçeğinin iç tutarlılığını ölçmek için yapılan Cronbach's alfa güvenilirlik analizi sonucunda, Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı tüm ölçek için .93, okul yöneticileri ve öğrenci ilişkileri boyutunda .89, bağlılık boyutunda .86, öğretim elemanı-öğrenci ilişkileri boyutunda .83, ödül/değişim boyutunda .69, yapı/işleyiş boyutunda .76, öğretim elemanları arasındaki ilişkiler boyutunda .78, öğrenciler arasındaki ilişkiler boyutunda .73 ve destek boyutunda .70 olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Likert tipi ölçeklerin güvenilirliğinin sınımmasında en sık kullanılan Cronbach's alfa katsayısı, ölçme aracı içinde bulunan maddelerin iç tutarlılığının (homojenliğinin) bir ölçüsüdür. Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısının .60 -.79 arasında olması ölçme aracının oldukça güvenilir, .80-1.00 arası olması ise yüksek derecede güvenilir olduğunu göstermekte olup, yeni geliştirilen ölçme araçlarında katsayının .70 üzerinde olması gerektiği kabul edilmektedir (Akgül 2003, Tavşancıl 2002).

Tablo 2. Taslak Ölçekle İlgili Faktör Analizi ve İç Tutarlılık Analizi Sonuçları (n=410)

Alt boyutlar	Madde no	İfadeler	Faktör yük değeri	Cronbach's alfa değeri
Okul yöneticileri ve öğrenci ilişkileri	16	Okul yöneticileri, öğrencilerle iletişime her zaman açıktır.	.676	.89
	17	Okul yöneticilerinin, öğrenci eleştirilerine karşı tutumları olumludur.	.701	
	18	Okul yöneticileri, öğrencilerin sorunlarını çözmede başarılıdır.	.760	
	19	Okul yöneticileri, yeniliklere açıktır.	.717	
	20	Okul yöneticileri, öğrenci isteklerini karşılamada olumlu bir tutum içindedir.	.776	
	21	Öğrenciler, okulla ilgili sorunlarını veya düşüncelerini okul yöneticilerine rahatça iletebilirler.	.791	
	28	Okulumuzda öğrencilerin görüş ve önerilerine önem verilir	.426	
Bağlılık	47	Bu okulda öğrenim görmekten memnunum.	.638	.86
	48	Bu okulda öğrenci olmanın bir ayrıcalık olduğunu düşünüyorum.	.783	
	49	Kendimi diğer üniversitelerin hemşirelik/ebelik bölümünde eğitim alan öğrencilerden şanslı görüyorum.	.741	
	50	Üniversite tercihi yapan yakınlarıma bu okulu tercih etmelerini öneririm	.758	
	51	Bu okulda öğrenci olmanın prestiji, üniversitemizin diğer bölümleriyle benzerdir.	.582	
	52	Okulumuzun üniversite içinde olumlu bir imajı vardır.	.598	
	53	Bu okuldan mezun olsam bile, kendimi bu okulun bir üyesi olarak göreceğim.	.640	
Öğretim elemanı-öğrenci ilişkileri	1	Öğretim elemanları, öğrencilere karşı saygılıdır.	.571	.83
	2	Öğretim elemanları, öğrencilere adil davranır.	.585	
	3	Öğretim elemanları, öğrencilerle iletişime açıktır.	.676	
	5	Öğretim elemanları, öğrencilerin sorunlarına karşı duyarlıdır.	.655	
	6	Öğretim elemanları, öğrenci hatalarına karşı anlayışlıdır.	.640	
	7	Öğretim elemanlarının öğrencilere yaklaşımı insancıldır.	.666	
	8	Öğretim elemanları, öğrencinin başarısı için çaba göstermekten mutluluk duyar.	.395	
	15	Öğretim elemanları, öğrenci isteklerini karşılamada olumlu bir tutum içerisindedir	.457	
Ödül/Değişim	33	Öğrencilerin grup olarak elde ettikleri başarılar, bireysel başarılarından daha fazla takdir edilir.	.447	.69
	36	Okulumuzda başarılı olan herkes (öğrenci, öğretim elemanı, personel vb) ödüllendirilir.	.659	
	41	Okulumuzda, yeni görüş ve önerilere önem verilir	.507	
	42	Okulumuzda, değişimle ilgili önerilerin kabulünde, öneriyi kimin getirdiğinden çok önerinin içeriğine önem verilir.	.447	
	43	Okulumuzda, eğitim yöntemleri ve uygulamaların geliştirilmesinde, farklı okulların çalışmaları dikkate alınır.	.560	

Tablo 2.(Devam) Taslak Ölçekle İlgili Faktör Analizi ve İç Tutarlılık Analizi Sonuçları (n=410)

Yapı/işleyiş	32	Öğrencilerin grup çalışması yapmaları desteklenir.	.602	
	34	Okulumuzda, herkesin (öğrenci, öğretim elemanı, idari personel vb)mevcut kurallara uyması beklenir.	.590	
	35	Okulumuzda, kurallara uymayanlar hoş karşılanmaz.	.557	
	37	Okulumuzda işler, belirli standartlara göre yürütülür	.464	
	38	Okulumuzda işlerin yürütülmesinde genellikle yazılı iletişim kullanılır.	.487	.76
	39	Okulumuzun geçmişine yönelik anılar, öyküler vb etkinlikler eski öğrenciler tarafından yeni gelenlere aktarılır.	.542	
	40	Okulumuzda açılış, kuruluş vb özel günlerdeki törenlere önem verilir.	.554	
	44	Okulumuzda, öğrenci eğitiminin yürütülmesi her şeyden önemlidir.	.474	
	45	Kuramsal dersler ve uygulamalarda öğrencilerin problem çözme yeteneğinin geliştirilmesine önem verilir.	.462	
	46	Kuramsal dersler ve uygulamalarda öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmeye önem verilir.	.370	
Öğretim elemanları arasındaki ilişkiler	9	Öğretim elemanlarının öğrencilere karşı tutumları benzerdir.	.424	
	10	Öğretim elemanları, birbirleri ile uyum içerisinde çalışır.	.619	.78
	11	Öğretim elemanları, birbirlerine karşı saygılıdır.	.704	
	12	Öğretim elemanları, birbirlerine yardım eder.	.776	
	13	Öğretim elemanları, yeniliklere uyum sağlamaya isteklidir.	.512	
Öğrenciler arasındaki ilişkiler	23	Öğrenciler, birbirlerine karşı saygılıdır.	.757	
	24	Öğrenciler, her konuda birbirlerine yardım eder.	.833	
	25	Öğrenciler, yeniliklere uyum sağlamaya isteklidir.	.742	.73
	27	Farklı sınıflardaki öğrenciler arasında güçlü bir etkileşim vardır.	.460	
Destek	26	Öğrenciler, okulun geleceğine yönelik yapılan planlar hakkında bilgilendirilir.	.468	
	29	Öğrencilerin kendilerini ilgilendiren konularda kararlara katılımları sağlanır.	.425	.70
	30	Öğrencilerin mesleki etkinliklere (kongre, kurs vb) katılımı teşvik edilir.	.680	
	31	Öğrencilerin sosyal yönlerini geliştirmeleri desteklenir.	.729	
TOPLAM				.93

Çalışmada alt boyut Cronbach's alfa güvenilirlik katsayılarının yüksek olması ölçme aracının güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuç; ölçeğin maddelerinin birbiri ile yüksek bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini ortaya koymaktadır.

Taslak Ölçeğin Alt Boyut-Toplam Puan Analizi

Ölçeklerin değerlendirilmesinde farklı puanlama yöntemleri kullanılmakla birlikte

puanlama yönteminin seçilmesinde değerlendirmenin basit ve anlaşılır olmasının önemli olduğu vurgulanmaktadır (Tavşancıl 2002). Bu doğrultuda, örgüt kültürü ölçek taslağında katılıyorum cevabına "3", kısmen katılıyorum cevabına "2", katılmıyorum cevabına "1", fikrim yok cevabına "0" puan verilmiş ve alt boyut puan ortalaması ile değerlendirilmesine karar verilmiştir. Ölçek puanı minimum 1, maksimum 3 ve ortalama 2 olup, puanın artması bireyin kültürü

algılamasının olumluya doğru gittiğini göstermektedir.

Her bir alt boyutun ölçek ile uyumuna bakmak için, alt boyut toplam puanı ile taslak ölçeğin toplam puan korelasyonları incelenmiş,

korelasyon katsayılarının .47 ile .78 arasında ve istatistiksel olarak anlamlı düzeyde oldukları saptanmıştır ($p<.01$) (Tablo 3).

Tablo 3. Taslak Ölçeğinin Alt Boyut-Toplam Puan Korelasyonları

Alt boyutlar	Alt boyut-toplam puan korelasyon değerleri	
	r	p*
Okul yöneticileri ve öğrenci ilişkileri	.786	.000
Bağlılık	.742	.000
Öğretim elemanı-öğrenci ilişkileri	.738	.000
Ödül/Değişim	.719	.000
Yapı/işleyiş	.783	.000
Öğretim elemanları arasındaki ilişkiler	.696	.000
Öğrenciler arasındaki ilişkiler	.478	.000
Destek	.672	.000

* $p<.001$

SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul kültürü ölçeğinin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirliğinin test edilmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, literatüre yeni kazandırılan okul kültürü ölçeğinin yüksek düzeyde geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Bu sonuç doğrultusunda, hemşirelik eğitimi veren kurum yöneticilerinin okullarındaki kültürü tanımlama ve değişim gereksinimlerini saptama amacıyla hemşirelik yüksekokulları için geliştirilen bu ölçeği kullanmaları önerilebilir.

KAYNAKLAR

Akgül A (2003). Tıbbi Araştırmalarda İstatistiksel Analiz Teknikleri. 2. Baskı, Emek Ofset Ltd.Şti., Ankara.

Aksakoğlu G (2001). Sağlıkta Araştırma Teknikleri ve Analiz Yöntemleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlük Matbaası, İzmir.

Bursalıoğlu Z (2000). Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış. 11. Basım, Pegem Yayıncılık, Ankara.

Büyüköztürk Ş (2006). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Pegem Yayıncılık, Ankara.

Detert JR, Louis KS, Schroeder RG (2001). A culture framework for education: defining quality values and their impact in U.S. High school. School Effectiveness and School Improvement 12(2): 183-212.

Engels N, Hotton G, Devos G et al. (2008) Principle in schools with a positive school culture. Educational Studies 34(3):159-174.

Erdem F, İşbaşı J Ö (2001). Eğitim kurumlarında örgüt kültürü ve öğrenci alt kültürünün algılamaları (Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F son sınıf öğrencileri fakülte kültürünü nasıl algılıyor?). Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 1 (1): 33-57.

Erefe İ (2002) (Ed.). Hemşirelikte Araştırma, İlke Süreç ve Yöntemleri. Odak ofset, İstanbul, 172-173.

Gözüm S, Aksayan S (2002). Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 4 (2): 9-20.

Higgins-D'alessandro A, Sath D (1998). The dimensions and measurement of school culture: understanding school culture as basis for school reform. International Journal of Educational Research 27(1): 553-569.

Kalaycı Ş (2005). (Ed). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Asil Yayın Dağıtım, Ankara.

Kantek F (2005). Hemşirelik yüksekokulları için örgütsel kültür ölçeğinin geliştirilmesi ve uygulanması. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kantek F, Baykal Ü (2008). Hemşirelik yüksekokulları için örgüt kültürü ölçeğinin geliştirilmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 11 (2): 29-37.

Karasar N (2000). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 10. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım A.Ş. Ankara.

- Karlı MD (2004).** Yönetmel Etkililik. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Marcoulides GA, Heck RH, Papanastasiou C (2005).** Student perceptions of school culture and achievement: testing the invariance of a model. The International Journal of Educational Management 19 (2/3): 140-152.
- Maslowski RA (2006).** Review of inventories for diagnosing school culture. Journal of Educational Administration 44 (1): 6-35.
- Mills KA (2003)** The culture of the christian school. Journal of Education & Christian Belief 7(2): 129-142.
- Örücü E, Ayhan N (2001).** Üniversite öğretim elemanlarında örgüt kültürü ve Muğla Üniversitesi örneği. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2: 1.
- Özdamar K (2004).** Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi. 5. Baskı, Kaan Kitabevi,, Eskişehir.
- Pang NSK (1996).** School values and teachers' feelings: a LISREL model. Journal of Educational Administration 34(2): 64.
- Sabuncuoğlu Z, Tüz M (2001).** Örgütsel Psikoloji. 3. Baskı, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Seren Ş (2005).** Değişime karşı tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve kalite belgesi alan hastanelerde değişim ile örgüt kültürü arasındaki ilişkinin incelenmesi. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sümbüloğlu K, Sümbüloğlu V (1994).** Biyoistatistik. 5. Baskı, Özdemir Yayıncılık, Ankara.
- Şişman M (1994).** Örgüt Kültürü; Eskişehir İl Merkezindeki İlkokullarda Bir Araştırma. Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Tavşancıl E (2002).** Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi. 1.Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Tezbaşaran A (1997).** Likert Tipi Ölçek Geliştirme Klavuzu. Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara.
- Uyguç N (2000).** Kültürün Ölçülmesi: Bir Ölçek Geliştirme Denemesi. 8. Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı. Nevşehir.
- Weis D, Schank MJ (2000).** An enstrument to measure professional nursing values. Journal of Nursing Scholarship 32(2): 201-204.
- Zoba A (2000).** İlköğretim okullarında varolan örgütsel değerlerle öğretmenlerin sosyalleşmesi arasındaki ilişki (Ankara ili Çankaya ilçesi örneği). Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.